

- POLDINI, L., 1991: Atlante corologico delle piante vascolari nel Friuli-Venezia Giulia. Regione autonoma Friuli-Venezia Giulia Direzione regionale delle foreste e dei parchi & Università degli studi di Trieste, Dipartimento di biologia, Udine, 899 pp.
- POLDINI, L. 2009: La diversità vegetale dal carso fra Trieste e Gorizia, Edizioni Goliardiche Trieste, 732 pp.
- POSPICHAL, E., 1897–1899: Flora des österreichischen Küstenlandes. I–II, Franz Deuticke, Leipzig–Wien.

BRANKO DOLINAR & BRANKO VREŠ

***Eupatorium fistulosum* Barratt [*Eutrochium fistulosum* (Barratt) E. E. Lamont]**

Nova lokalno naturalizirana neofitska vrsta
New locally naturalized neophyte

9853/1 Slovenija: Gorenjska, Vodice, Kuharjev boršt, travnata preseka nad plinovodom v neposredni bližini poslovne cone Komenda, 46° 10' 57" N, 14° 31' 50" E. Leg. N. Jogan, 29. 8. 2012. LJU.

Ko je bila spomladi 2011 orjaška konjska griva (predlagano slovensko ime) prvič opažena na terenu, še ni cvetela, razločno pa se je videlo, da s svojo vretenčasto olistanostjo ni podobna nobeni avtohtoni ali že znani naturalizirani vrsti. V poznem poletju istega leta sta bila na omenjenem območju opazna dva sestoja z nekaj 10 cvetočimi nadzemnimi poganjki, ki so očitno rezultat vegetativnega podzemnega razraščanja te zelnate trajnice. Kljub redni košnji sem enako stanje opazil tudi še poleti in jeseni 2012.

Na območju poseke nad daljnovodom so na ilovnatih tleh razvite vlagoljubne in kisloljubne travniške združbe z nekaterimi izrazito kisloljubnimi vrstami kot npr. *Danthonia decumbens*, *Agrostis canina*, na mestoma ogolelih blatnih tleh, ki so posledica občasne vožnje s težko mehanizacijo, pa se razvijejo pionirske mokriščne združbe, v katerih se med drugim precej množično pojavlja kranjska sita (*Eleocharis carniolica*), vrsta Natura 2000. Glede na splošno slabo stanje te vrste celo na območjih, znotraj katerih je kvalifikacijska (VREŠ 2004), se zdi, da bi utegnila biti njena populacija na širšem območju Kuharjevega boršta celo največja trenutno znana v Sloveniji.

Orjaška konjska griva je v Evropi razmeroma redko gojena severnoameriška okrasna rastlina. Njeno naravno območje uspevanja je vzhodni del Severne Amerike od Quebeca v Kanadi do Texasa na jugu ZDA, v severnejših predelih (Maine, Michigan, New Hampshire) je celo ogrožena (<http://plants.usda.gov>, september 2013), v Kentucky-ju, prav v sredini svojega naravnega areala, pa velja za plevel (ibid.). Uspeva na svetlih do polsenčnih vlažnih do mokrih mestih (ibid., LAMONT 2006).

Od edine avtohtone vrste konjske grive (*Eupatorium cannabinum*) se omenjena neofitska vrsta loči po podzemnih živcih, s katerimi se razrašča in ustvarja goste sestoje, razločno

Slika 1: Orjaška konjska griva (*Eupatorium fistulosum*) na rastišču v Kuharjevem borštu pri Vodicah
Figure 1: *Eupatorium fistulosum* stand in Kuharjev boršt near Vodice (discussed new locality)

temnordečem, vsaj v spodnjem delu votlem poprhnjenem steblo s po (3) 4-5 (6) v vretencih nameščenimi enostavnimi listi, ti razločno pecljati, širokosuličasti, ostronazobčani, dolgi 8 do 20 cm in široki 2 do 7 cm, proti socvetju je steblo žlezasto dlakavo. Koški pogosto z vijoličasto nadahnjjenim ovojkom, 5 cvetovi, ti z rožnatim do lila vencem, združeni v obsežno, v obrisu poloblo češuljasto socvetje drugega reda, rožka 3 do 5 mm dolga, z obstojno sedečo kodeljico. Tako kot navadna, tudi orjaška konjska griva cveti v poznem poletju in jeseni.

V resnici si vrsti, ki obe pripadata tribusu *Eupatorieae* Cassini, nista zelo ozko sorodni in ju zato v zadnjem času obravnavajo v različnih rodovih: izmed konjskih griv izločeni rod *Eutrochium* Raf. (= *Eupatorium* sect. *Verticillatum* DC.) ima 5 severnoameriških vrst (LAMONT

2004, 2006), glavni razlikovalni znak pa je namestitev listov: nasprotna ali v vretencih. Kljub razločno monofiletski skupini vrst, ki jih danes obravnavamo znotraj rodu *Eutrochium* (mlajše, a do nedavnega rabljeno ime zanj je *Eupatoriadelphus* R. M. King & H. Rob.), in ki naj bi se od pravih konjskih griv ločila šele v poznem terciarju (SCHMIDT & SCHILLING 2000), se po razmeroma šibki morfološki diferenciaciji in dejstvu, da sta to vendarle najozje sorodni monofiletski skupini, zdi sprejemljiva tudi obravnava znotraj nekoliko širše pojmovanega rodu *Eupatorium*. Po drugi strani je to tudi pragmatična rešitev, s katero imamo v naši flori zdaj 2 vrsti rodu namesto dveh rodov s po eno vrsto.

Nasploh velja sorodstvo orjaške konjske grive za taksonomsko precej težavno. 5 v zadnji monografski obdelavi priznanih vrst (LAMONT 2006) je le eden od možnih taksonomskih konceptov, v preteklosti pa so znotraj tega sorodstva prepoznavali manjše število vrst s številnimi podvrstnimi taksoni, zaradi česar je tudi nomenklatura primerno nedorečena (cf. GALLOWAY 2000). To je bil gotovo eden od razlogov, da sem orjaško konjsko grivo sprva določil kot *E. maculatum* L. (predavanje avtorja na Wraberjevem dnevu 19. 11. 2011 v Mariboru ter priloga h končnemu poročilu projekta Neobiota Slovenije, JOGAN & al. 2012), ki ji je bil takson "*fistulosum*" v preteklosti pogosto podrejen, se pa tipična *E. maculatum* razlikuje po večinioma polnem stebelu, ki je temnopegasto in kvečjemu na nodijih rdeče, po plosko češuljastem socvetju drugega reda in večjem številu (8-20) cvetov v koških. Ima nekoliko večjo razširjenost in jo prav tako redko najdemo med okrasnimi rastlinami.

V Evropi naj bi bila orjaška konjska griva precej priljubljena okrasna rastlina v Angliji, na Danskem se pojavlja od 1985 kot redka, neinvazivna naturalizirana neofitska vrsta (<http://www.nobanis.org>, september 2013), podobno tudi *E. purpureum* (ibid.). Pri slovenskih ponudnikih okrasnih rastlin najdemo predstavnike tega sorodstva razmeroma redko, vendar pa lahko npr. za 3 evre kupimo sadiko *E. maculatum* (<http://www.trajnice.com>, september 2013) ali nekoliko dražje *E. fistulosum* (<http://www.trajnice-strgar.si>, september 2013). Prav slednja vrtnarija je le 8 km zračne črte oddaljena od novoodkrita nahajališča! Nekaj podatkov o pojavljanju vrst tega sorodstva v Evropi je bilo le na strani GBIF (<http://data.gbif.org>, september 2013), kjer pa poreklo rastlin (divjerastoča/gojena) ni navedeno, in na strani NOBANIS (<http://www.nobanis.org>, september 2013), nikjer pa ni bilo zaslediti, da bi katera od vrst v Evropi utegnila biti invazivna. Prav tako iskanje po internetu o morebitni invazivnosti ni obrodilo sadov, res pa - kot je bilo že omenjeno - orjaško konjsko grivo ponekod obravnavajo kot plevel.

Pojavljanje v Sloveniji kaže nadzorovati, prav nič narobe pa ne bi bilo, tudi če bi oba majhna sestoja poskusili popolnoma iztrebiti in se s tem zavarovati pred morebitno kasneje izraženo invazivnostjo.

Literatura:

- GALLOWAY, A. A., 2000: *Eupatorium* Linnaeus. In: Cullen, J. & al. (eds.): The European garden flora VI. CUP, Cambridge. pp. 663-666.
- JOGAN, N., M. BAČIČ, S. STRGULC KRAJŠEK (eds.), 2012: Neobiota Slovenije, končno poročilo projekta V1 - 1089. 263 + 35 pp. Dostopno na: <http://www.biportal.si/neobiota.php>
- LAMONT, E. E., 2004: New combinations in *Eutrochium* (Asteraceae: Eupatorieae), an earlier name than *Eupatoriadelphus*. SIDA Contrib. Bot. 21 (2): 901-902.

- LAMONT, E. E., 2006: *Eutrochium*. In: Flora of North America Vol. 21 pp: 474-475.
- SCHMIDT, G. J. & E. E. SCHILLING, 2000: Phylogeny and biogeography of *Eupatorium* (Asteraceae: Eupatorieae) based on nuclear rDNA sequence data. American Journal of Botany 87 (5): 716–726.
- VREŠ, B., 2004: *Eleocharis carniolica* W. D. J. Koch - kranjska sita. In: B. Čušin (ed.): Natura 2000 v Sloveniji. Rastline. Založba ZRC, Ljubljana. pp. 76-82.

Spletni viri:

<http://www.hear.org/gcw>

<http://www.nobanis.org>

<http://www.trajnice.com>

<http://www.trajnice-strgar.si>

<http://plants.usda.gov>

<http://data.gbif.org>

NEJC JOGAN

Inula britannica L.

Potrđitev uspevanja v Bohinju in v Julijskih Alpah

Confirmation of thriving in Bohinj and in the Julian Alps

9748/2 (UTM 33TVM02) Slovenija: Julijske Alpe, Bohinj, Ukanc, pl. Blato, mokrotren travnik na nesprijeti moreni (til), 580 m n. m. Leg. & det. B. Zupan, 30. 8. 2013, LJS, fitocenološki popis nahajališča I. Dakskobler, 31. 8. 2013, pregled nahajališča B. Anderle, 1. 9. 2013, avtorjev herbarij.

Britanski oman je vzhodnoevropsko-zahodnoazijska vrsta, značilnica zveze *Potentillion anserinae*, ki označuje pritrlične zeliščne združbe raznolikih rastišč v vlažno-suih ali brakično-sladkovodnih razmerah (AESCHIMANN & al. 2004: 458, ŠILC & ČARNI 2012: 148). Zanesljivo uspeva le v približno polovici alpskih pokrajin (AESCHIMANN & al., ibid.). V Sloveniji ta vrsta raste na vlažnih travnikih in v grmovju, na nabrežjih in ob poteh od nižine do montanskega pasu, v vseh fitogeografskih območjih (T. WRABER 2007: 651). Pri našem dolgoletnem kartiranju flore v Julijskih Alpah, tako v Posočju kot na Gorenjskem, do zdaj te vrste nismo popisali še nikjer, prav tako je ne navaja POLDINI (2002: 264) za italijanski del Julijskih Alp. V arealni karti v Gradivu (JOGAN & al. 2001: 205) je podatek za kvadrant 9650/2. Vir za ta podatek je PLEMEL (1862: 140: pri Blejskem jezeru). V ljubljanskem univerzitetnem herbariju (LJU) pa sta tudi dve poli, ki pričata o nekdanjem uspevanju britanskega omara v Zgornjesavski dolini in v Bohinju. Fran Dolšak je to vrsto nabral v septembru 1926 na vlažnem travniku pri Kranjski Gori (9548/2) – LJU 15853, Rajko Justin pa 11. 8. 1929 ob Bohinjskem jezeru (9749/1) – LJU 15864. Uspevanja ob Blejskem jezeru in pri Kranjski Gori iz naših izkušenj ne moremo potrđiti. Na obeh